

MALTA

QORTI TAL-APPELL
(Sede Inferjuri)

ONOR. IMĦALLEF
LAWRENCE MINTOFF

Seduta tat-22 ta' Jannar, 2025

Appell Inferjuri Numru 116/2021 LM

Jade Boye (208487M) eżerċenti l-kummerċ bl-isem Boye Designs & Projects
('l-appellanta')

vs.

Avento MT Limited (C 82766)
('is-soċjetà appellata')

Il-Qorti,

Preliminari

1. Dan huwa appell magħmul mill-attriċi **Jade Boye (K.I. nru. 208487M) eżerċenti l-kummerċ bl-isem Boye Designs & Projects** [minn issa 'l quddiem 'l-appellanta'], mis-sentenza mogħtija fid-29 ta' Frar, 2024 [minn issa 'l quddiem 'is-sentenza appellata'] mill-Qorti tal-Maġistrati (Malta) [minn issa 'l quddiem 'l-Ewwel Qorti'], li ddeċidiet it-talbiet tal-attriċi kontra s-soċjetà konvenuta **Avento MT Limited (C 82766)** [minn issa 'l quddiem 'l-appellata'], kif ġej:

“Għal dawn il-motivi taqta’ u tiddeċiedi illi filwaqt illi tilqa’ l-ewwel eċċezzjoni tas-soċjetà konvenuta fir-Risposta tagħha safejn hu kompatibbli ma’ dak hawn deċiż, tilqa’ biss parzjalment it-talba attriċi u tikkundanna lis-soċjetà konvenuta AVENTO MT LIMITED tħallas lil JADE BOYE is-somma ta’ ħamest elef mitejn u tlieta u sebgħin Euro u tlettax-il ċenteżmu (€5,273.13) rappreżentanti l-bilanċ dovut fuq ‘Proposal-P354’. Tiċhad it-talba tal-attriċi għall-kumplament tal-ammont reklamat.

L-ispejjeż jithallsu nofs bin-nofs bejn il-partijiet.”

Fatti

2. L-attriċi istitwit dawn il-proċeduri odjerni quddiem il-Qorti tal-Maġistrati (Malta), fejn talbet il-ħlas mingħand is-soċjetà konvenuta tas-somma ta’ ħdax-il elf, ħames mija u sitta u tmenin Euro u tlettax-il ċenteżmu (€11,586.13) rappreżentanti bilanċ dovut lilha wara li pprestat diversi servizzi lis-soċjetà konvenuta, *inter alia* ta’ *interior design* u ta’ *project manager*.

3. Is-soċjetà konvenuta wiegħbet li t-talbiet attriċi huma infondati fil-fatt u fid-dritt, u li l-ebda pagament m’huwa dovut, għaliex ix-xogħol li l-attriċi giet inkarigata tesegwixxi, ma sarx skont il-ftehim milħuq bejn il-partijiet. Is-soċjetà konvenuta qalet li minkejja li l-attriċi kellha l-obbligu li titlob l-awtorizzazzjoni tagħha qabel teżegwixxi ċertu xogħol, jirrizulta ċar li dan il-kunsens ma gíex mitlub, u għalhekk l-attriċi ordnat materjal u eżegwiet ċertu xogħol li s-soċjetà konvenuta lanqas kienet taf bih. Is-soċjetà konvenuta qalet li barra minn hekk, minħabba nuqqasijiet attribwibbli lill-attriċi, is-soċjetà konvenuta illum għandha għamara difettuża, mhijiex tal-kwalità pattwita, u minħabba nuqqasijiet u/jew traskuraġni tal-attriċi, is-soċjetà konvenuta giet esposta għal danni serji.

Is-Sentenza Appellata

4. Permezz tas-sentenza mogħtija fid-29 ta' Frar, 2024, l-Ewwel Qorti ddeċidiet li għandha tilqa' t-talbiet tal-attriċi limitatament fis-somma ta' ħamest elef, mitejn u tlieta u sebgħin Euro u tlettax-il ċenteżmu (€5,273.13), u dan wara li għamlet is-segweni konsiderazzjonijiet:

"Ikkunsidrat;

Illi l-attriċi qiegħda titlob il-ħlas tal-prezz tas-servizzi ta' interior designer u project manager li hija pprestat lis-soċjetà konvenuta, għal liema servizzi hija tikkontendi li ma ġiex imħallas dak kollu lilha dovut.

Mill-fatti li joħorġu mill-atti u mill-provi jirriżulta illi l-attriċi tqabbdet mis-soċjetà konvenuta biex tieġu ħsieb tnejn d-diżinni u tagħmel b'mod ġenerali xogħol ta' project management ta' proġett ta' interior design ta' uffiċini fuq tliet sulari ġewwa blokk appartamenti f'Ta' Xbiex, liema uffiċini kellhom jitlestew minn kollox u jkunu lesti għall-użu. L-attriċi ħarġet stima fil-11 ta' Frar, 2019 ('Proposal – P354') li kien fiha rendikont tas-servizzi u x-xogħlijiet kollha li kellhom jiġu eżegwiti minnha in konnessjoni mal-proġett, fosthom xogħol ta' ko-ordinazzjoni mas-suppliers u haddiema li kienu magħżula biex jaħdmu fuq dan il-proġett, kif ukoll il-prezz tas-servizzi li kellhom jiġu prestati minnha fir-rigward, bit-total tal-prezz mitlub mill-attriċi għas-servizzi tagħha ta' interior design u project management, ikun fis-somma ta' €21,092.50. (fn. 2: dok. A, paġna 15 tal-atti tal-kawża (quotation P354). Din l-istima ġiet aċċettata mis-soċjetà konvenuta u jirriżulta illi fid-19 ta' Frar, 2019 il-partijiet ikkonkludew ftehim bil-miktub fejn qablu fuq it-termini u kundizzjonijiet li kellhom jirregolaw ir-relazzjoni bejniethom fir-rigward tas-servizzi li kellhom jiġu prestati mill-attriċi ('Terms and Conditions' - Dok. Ċ) fejn essenzjalment ftiehm li l-kwalità, kwantità, deskrizzjoni u l-prezz ta' dawn is-servizzi, huma daww li jinsabu dettaljati fil-Proposal-P354. In segwitu, l-attriċi ppreżentat id-diżinni finali tal-proġett li ġew aċċettati u sussegwentement, hejjiet ukoll il-project plan u l-budget plan li ġew ippreżentati lis-soċjetà konvenuta u ġew ikkonfermati.

Ir-relazzjoni kuntrattwali mal-attriċi ġiet terminata mis-soċjetà konvenuta permezz ta' ittra li ntbagħtet fit-22 ta' April, 2020 (Dok. AD2).

Il-verżjoni tal-attriċi, Jade Boye, hi illi waqt l-eżekuzzjoni tal-proġett, wara li kienu ġew approvati d-diżinni kif ukoll il-budget plan u l-project plan, is-soċjetà konvenuta

tramite l-addett tagħha Justin Paul Anastasi, bdiet titlob varjazzjonijiet fix-xogħlijiet ġia approvati kif ukoll li jsiru varjazzjonijiet godda b'żieda ma' dawk li kienu diġà approvati fil-project plan u l-budget plan. L-attriċi xehdet illi b'riżultat taż-żieda fix-xogħlijiet u l-fatt li s-soċjetà konvenuta riedet li l-varjazzjonijiet u x-xogħlijiet addizzjonali kellhom jitwettqu f'qasir żmien kif ukoll kellhom jiġu ko-ordinati biex dawn ukoll jimxu mal-project plan ġia approvat, hija kellha tiddedika ħafna iktar ħin għall-proġett.

Billi skont l-attriċi, dawn il-varjazzjonijiet u xogħol addizzjonali mitluba mis-soċjetà konvenuta, ma kinux inkluzi fl-istima oriġinali kif approvat, hija talbet il-prezz addizzjonali ta' €50 fis-siegħa più VAT għal total ta' tmienja u sittin (68) siegħa ta' xogħol, għas-servizzi tagħha konnessi mat-twettiq tax-xogħlijiet addizzjonali u varjazzjonijiet.

Skont l-attriċi, id-direttur tas-soċjetà konvenuta, Andrii Dobrovolskyi, kien taha struzzjonijiet biex fit-twettiq tal-proġett, tikkoordina ma' Justin Paul Anastasi. Tikkontendi illi Justin Anastasi kien jaġixxi fuq struzzjonijiet ta' Andrii Dobrovolskyi u kien japprova huwa stess, għan-nom tad-direttur, l-istimi, invoices u pagamenti marbutin mal-varjazzjonijiet u x-xogħol addizzjonali li ġiet mitluba tagħmel matul l-eżekuzzjoni tal-proġett. Xehdet illi darba fil-ġimgħa, kienet tiltaqa' ma' Justin Paul Anastasi biex iżzommu aġġornat dwar l-andament tax-xogħlijiet, u kienu jduru s-sulari flimkien fejn hu kien jgħidilha x'kien hemm bżonn jinbidel jew jizdied bħala xogħlijiet.

Izda, għall-ħabta tal-aħħar ta' Diċembru 2019 meta l-proġett kien kważi lest minn kollox, id-direttur Andrii Dobrovolskyi baġhat email fejn talabha tikseb l-approvazzjoni tiegħu bil-miktub għal kull ordni u konsenja ta' xogħol u dan meta matul it-twettiq kollu tal-proġett hija kienet diġà qiegħda, fuq struzzjonijiet tal-istess direttur, tikseb l-approvazzjoni tat-tim tiegħu għal kull ħaġa relatata mal-proġett, tant li kienu t-tim tiegħu stess li kienu jgħarrfuha bil-ħtieġa ta' xogħlijiet godda jew tibdiliet fix-xogħol ġia approvat. L-attriċi tisħaq illi fit-28 ta' Jannar, 2020 waqt laqgħa li kellha ma' Andrii Dobrovolskyi fejn iddiskutew ix-xogħlijiet addizzjonali li kienet ġiet mitluba tagħmel u li kienu ġew eżegwiti minnha, huwa kien approva dawn ix-xogħlijiet addizzjonali u talabha lista tagħhom.

Madanakollu, is-soċjetà konvenuta baqgħet ma ħallsitx lill-attriċi għas-servizzi addizzjonali prestati minnha b'konsegwenza tat-tibdil fix-xogħol u x-xogħlijiet godda li ġew ordnati, u ma ħallsithiex lanqas il-prezz kollu dovut lilha kif approvat fil-Proposal-P354.

In sostenn tal-verżjoni tagħha, l-attriċi ressqet numru ta' xhieda, fosthom lil Christopher Curmi, il-mastrudaxxa li kien inkarigat minn wieħed mis-suppliers imqabbdin mis-soċjetà konvenuta fuq il-proġett. Huwa xehed illi fil-laqgħat li kienu jsiru fuq il-lant tax-xogħol mal-attriċi u Justin għan-nom tas-soċjetà Avento, Justin ta' spiss kien jordna bdil fix-xogħol kif kien ikun diġà sar skont id-dizinni tal-attriċi, kif ukoll xogħol ġdid li ma kienx proġettat, tant illi x-xogħol żdied ħafna minn dak li kien ġie ordnat oriġinarjament. Ikkonferma wkoll li qatt ma għamel l-ebda xogħol addizzjonali jew differenti minn dak pjantat mill-attriċi, mingħajr l-approvazzjoni tagħha u ta' Justin.

Justin Paul Anastasi, li fiż-żmien tat-twettiq tal-proġett mertu tal-kawża kien impjegat mas-soċjetà konvenuta bħala Chief People Officer, fix-xhieda tiegħu kkonferma illi l-attriċi kienet tikkoordina miegħu għan-nom tal-kumpannija f'dak li kellu x'jaqsam mal-eżekuzzjoni tal-proġett, u kkonferma wkoll illi sakemm dam jaħdem mas-soċjetà konvenuta, ix-xogħlijiet kienu mexjin b'mod sodisfaċenti u l-ftehim li kien sar mal-attriċi kien qed jiġi implimentat. Xehed illi filwaqt li l-ftehim li kien sar mal-attriċi ma kienx inbidel, kienu saru fuq talba tal-kumpannija xi varjazzjonijiet fix-xogħlijiet kif oriġinarjament miftiehem, iżda kien hemm ukoll xi xogħlijiet li ma kinux saru tajjeb, fosthom materjal ta' kwalità inferjuri li kien intuża biex isiru l-kaxxi fil-gym/canteen area, liema xogħol kellu jerġa' jsir.

Da parti tagħha, is-soċjetà konvenuta, Avento MT Limited, ma tikkontestax illi d-dizinni, kif ukoll il-project plan li ġew imħejjija u pprezentati mill-attriċi, kienu approvati. Taqbel ukoll li kien Justin Anastasi, il-kap tar-rizorsi umani tal-kumpannija, li kien jikkoordina mal-attriċi fuq bażi ġornaliera in konnessjoni mat-twettiq tal-proġett u kien jikkomunika magħha għan-nom tad-direttur Andrii Dobrovolskyi. Tisħaq iżda, illi ebda pagament dovut b'rabta mal-proġett, inkluż pagamenti lil suppliers, ħaddiema u lill-attriċi nnifisha, ma seta' qatt isir mingħajr l-approvazzjoni minn qabel tad-direttur Andrii Dobrovolskyi, bl-istess mod li ebda xogħol, inkluż xogħlijiet addizzjonali jew alterazzjonijiet u varjazzjonijiet, ma seta' jiġi approvat jekk mhux minnu personalment.

Andrii Dobrovolskyi xehed:-

"All approvals should be negotiated and confirmed only directly with me ... she had to get my confirmation to pay."

Din il-verżjoni hi konfortata bix-xhieda ta' Audrey Anne Vella li fiż-żmien tal-proġett kienet taħdem bħala accounts specialist mas-soċjetà konvenuta u ġiet prodotta bħala xhud mill-attriċi. Xehdet illi l-invoices li kienet tircievi mingħand l-attriċi għall-ħlas tas-servizzi tagħha jew ħlas ta' suppliers, kienet dejjem tgħaddihom lil Andrii

Dobrolovskiyi, lil ċertu Sergey u lil Justin Anastasi għall-approvazzjoni tagħhom u “mingħajr Andrii ma kontx (sic!) nista’ nagħmel xejn”.

Andrii Dobrovolskyi xehed illi kull komunikazzjoni bejnu u l-attriċi kienet issir tramite Justin Anastasi li kien jgħarrfu permezz ta’ email dwar il-ħtieġa ta’ xi approvazzjoni min-naħa tiegħu. Meta iżda, Justin Anastasi ma baqax impjegat mas-soċjetà konvenuta, għall-ħabta ta’ Diċembru 2019, huwa beda jikkomunika direttament mal-attriċi u beda jinnota li kienet qiegħda titlob ħlas għal laqgħat li ma kinux saru u ħlas għal ordnijiet li ma kinux ġew approvati u konfermati minnu preventivament.

Xehed ukoll illi l-proġett ma ġiex eżegwit fiż-żmien miftiehem u diversi xhur wara li kellu jitlesta, kien għad hemm diversi xogħlijiet li kienu għadhom ma sarux. Ċaħad iżda, li dan id-dewmien kien dovut għall-varjazzjoni fix-xogħlijiet ġia miftiehma, u jekk tassew ġew ordnati xi xogħlijiet addizzjonali, dawn kienu xogħlijiet minuri li saru lejn il-bidu tal-proġett jew meta kien wasal nofs triq. Jattribwixxi d-dewmien fit-tlestija tal-proġett għal xogħol ħażin u kwalità inferjuri tal-għamara u finishings, li dwarhom kienet responsabbli l-attriċi.

Andrii Dobrovolskyi xehed ukoll illi lejn l-aħħar tal-proġett ġie kompilat snag list tax-xogħlijiet li ma sarux skont l-ispeċifikazzjonijiet jew kwalità miftiehma (Dok. AD1) u r-rettifikkazzjonijiet relattivi kellhom isiru skont kif speċifikat fl-imsemmi snag list. Madanakollu, dawn ix-xogħlijiet baqgħu ma sarux u eventwalment, is-soċjetà konvenuta tterminat ir-relazzjoni kontrattwali mal-attriċi permezz ta’ ittra li ntbagħtet fit-22 ta’ April, 2020 (Dok. AD2). Ġie inkarigat ukoll perit ex parte biex jispezzjona x-xogħol ta’ interior design u l-finishings li ġew eżegwiti taħt is-supervizjoni tal-attriċi u fir-rapport tiegħu, il-perit osserva diversi nuqqasijiet fl-eżekuzzjoni tax-xogħlijiet u l-kwalità tal-materjal u nuqqas ta’ konformità mal-ispeċifikazzjonijiet miftiehma.

Ikkunsidrat;

Illi l-attriċi qiegħda titlob il-ħlas tal-bilanċ tal-prezz dovut fuq ix-xogħlijiet eżegwiti minnha kif maħsub u maqbul fil-ftehim konkluż mas-soċjetà konvenuta (Proposal – P354). Kif rajna, dan l-appalt huwa regolat minn ftehim bil-miktub, fejn il-partijiet qablu espressament li l-prezz (‘Fee’) dovut lill-attriċi għall-prestazzjoni tas-servizzi speċifikati fil-Proposal-P354, huwa fis-somma globali ta’ €21,092.50 inkluz VAT. Skont kif jirriżulta mill-istess Proposal-P354, is-soċjetà konvenuta kellha tħallas depożitu ta’ ħamsin fil-mija tal-prezz kemm-il darba l-istima tiġi aċċettata. Mill-provi jirriżulta illi s-soċjetà konvenuta ħallset dan id-depożitu fis-somma ta’ €10,546.25 (fn. 3: Dok. ID3) fis-26 ta’ Marzu, 2019 (fn. 4: Ara xhieda ta’ Ivan Darmanin u Dok. ID2), fuq invoice P-355 maħruġ mill-attriċi, u ħallset ukoll is-somma ta’ €5,273.12 rappreżentanti ħamsa

u għoxrin fil-mija tal-prezz globali, fil-25 ta' Ġunju, 2019 (fn. 5: ara invoice P356 maħruġa mill-attriċi fl-24 ta' Ġunju, 2019 - Dok. ID4) in conformità mat-termini tal-ħlas indikati u aċċettati f'Proposal-P354.

Il-bilanċ, fis-somma ta' €5,273.12, baqa' ma tħallasx. Is-soċjetà konvenuta qiegħda tirrifjuta tħallas il-bilanċ reklammat mill-attriċi għaliex fil-fehma tagħha, ħafna mix-xogħol li kellu jiġi eżegwit taħt is-sorveljanza u responsabbiltà tal-attriċi, ma sarx skont l-ispeċifikazzjonijiet maqbula jew skont is-sengħa u l-arti. Issostni wkoll illi għalkemm dawn ix-xogħlijiet difettużi ġew identifikati fi snag list u kellhom jiġu rettifikati mill-attriċi, dawn baqgħu ma sarux tant illi kellha tittermina r-relazzjoni kuntrattwali mal-attriċi.

Bilanċ tal-prezz skont 'Proposal-P354'

Illi in kwantu għat-talba għall-ħlas tal-bilanċ tal-prezz dovut skont Proposal-P354, il-Qorti tibda biex tosserva illi skont kif jirriżulta mill-ittra datata 22 ta' April, 2020 mibgħut lill-attriċi, li biha ġiet terminata r-relazzjoni kuntrattwali bejn il-partijiet, is-soċjetà konvenuta affermat bla tlaqliq l-obbligu tagħha li tħallas il-bilanċ tal-'Fee' speċifikat fil-Proposal-P354 hekk kif l-attriċi tibgħat invoice aġġornat għall-ħlas ta' dan il-bilanċ.

F'dan l-avviż bil-miktub, is-soċjetà konvenuta ma għamlet ebda referenza għal xi vertenza eżistenti bejn il-partijiet jew negozjati li kienu qed isiru dwar xi ħlas pretiż mill-attriċi u ma għamlet ebda allegazzjoni għal xi xogħol mhux komplut, jew xogħol li ma kienx sar skont is-sengħa u l-arti jew mhux skont l-ispeċifikazzjonijiet ordnati minnha. Fil-fatt, is-soċjetà konvenuta ma fissritx, fl-ittra imsemmija, ir-raġuni għat-terminazzjoni tal-kuntratt. Għalhekk, l-affermazzjoni bla riżerva tal-obbligu tas-soċjetà konvenuta għall-ħlas tal-bilanċ tal-prezz reklammat mill-attriċi skont il-Proposal-P354, tiswa bħala rikonoxximent tal-obbligu tagħha għall-ħlas, liema obbligu kuntrattwali hu stipolat espressament fil-ftehim tad-19 ta' Frar, 2019 taħt is-sezzjoni intestata 'Default and Termination' (fn. 6: ara paġna 105 tal-atti proċesswali) fejn il-partijiet ftiehm hekk:-

"If the Proposal-P354 is terminated for any reason, the Designer shall be entitled to payment of:-

- That part of the Fee for Services performed up to and including the through date of termination ...".*

Minn dan il-Qorti fehmet illi irrispettivament mir-raġuni għat-terminazzjoni tal-kuntratt, u kompriż għalhekk xi nuqqas fis-servizzi prestati mill-attriċi, il-ħlas tal-bilanċ tal-prezz miftiehem skont il-Proposal P-354, hu dovut f'kull każ lill-attriċi.

B'zieda ma dan għandu jingħad ukoll illi għalkemm is-soċjetà konvenuta ma ressqitx prova li interpellat lill-attriċi bil-miktub, kif kienet marbuta tagħmel għat-terminazzjoni tal-ftehim, dwar morożità fl-adempiment ta' xi obbligu kuntrattwali da parti tal-attriċi u li dan l-istat ta' morożità baqa' jippersisti għal iktar minn 14-il ġurnata, ma jirriżultax li l-attriċi qiegħda tikkontesta l-validità tat-terminazzjoni tar-relazzjoni kuntrattwali, għaliex ma saritx għal raġuni tajba jew ma saritx skont it-termini stipolati fil-ftehim tad-19 ta' Frar, 2019.

B'zieda mal-premess, il-Qorti tistenna illi jekk tassew ix-xogħol ta' interior design u jew project management ma kienx ġie mwettaq għas-sodisfazzjon tas-soċjetà konvenuta, jew għad hemm xogħlijiet pendenti fost dawk imsemmija fil-ftehim, li baqgħu ma sarux, din kienet tisemma fl-avviż tat-terminazzjoni, iktar u iktar meta fil-ftehim tad-19 ta' Frar, 2019, il-morożità ta' waħda mill-partijiet fit-twettiq ta' xi obbligu materjali taht il-ftehim tikkostitwixxi raġuni għat-terminazzjoni tar-relazzjoni kuntrattwali regolata mill-Proposal-P354.

Il-Qorti fliet il-korrispondenza elettronika skambjata bejn l-attriċi u Andrii Dobrovolskyi (esebit mill-attriċi) bejn Diċembru 2019 u Jannar 2020 u mkien ma rriskontrat riferenza għal xi xogħlijiet li saru ħażin jew mhux skont is-sengħa u l-arti, jew xi espressjoni ta' nuqqas ta' sodisfazzjon bix-xogħol ta' interior design u project management imwettaq mill-attriċi, għajr għan-nuqqas tat-tlestija tax-xogħol f'uffiċċju wieħed. (fn. 7: "... absolutely nothing has been done in our office". Email tas-27 ta' Diċembru, 2019, paġna 19 tal-atti tal-kawża). Iżda l-attriċi ġiet interpellata dwar xogħol pendenti f'dan l-uffiċċju fis-27 ta' Diċembru, 2019 filwaqt li l-ftehim ġie terminat mis-soċjetà konvenuta fit-22 ta' April, 2020, mingħajr ebda prova li fil-frattemp, erba' xhur wara, dan ix-xogħol baqa' ma sarx jew kien għadu mhux komplut. Magħdud dan il-fatt illi s-soċjetà konvenuta, min-naħa tagħha, baqgħet ma pproduċiet ebda korrispondenza jew avviż b'interpellazzjoni lill-attriċi biex tirrimedja xi xogħlijiet li ma sarux skont l-ispeċifikazzjonijiet miftiehma jew li saru ħażin.

Andrii Dubrovolskyi esebixxa snag list b'elenku tax-xogħlijiet kollha li kienu għadhom mhux kompluti jew li ma sarux b'mod sodisfaċenti u kellhom jiġu rimedjati, u b'indikazzjoni ukoll tad-data għat-tlestija tax-xogħol ('deadline for completion'). Madankollu, il-Qorti tosserva illi x-xogħlijiet elenkati f'din il-lista kellhom jitlestew sa mhux aktar tard mit-2 ta' Frar, 2020 u ma hemm assolutament xejn fil-provi proċesswali li juri illi l-isnags elenkati f'din il-lista ma ġewx rettifikati u x-xogħol ma ġiex komplut entro t-termini stabbiliti fl-isnag list. Tassew ġie esebit ukoll snag list aġġornat ('Dok. AD4') li jidentifika dawk in-nuqqasijiet li allegatament baqgħu mhux rimedjati (fn. 8: 'Not done' fl-aħħar kolonna) iżda la jirriżulta mill-provi min ikkompila din il-lista aġġornata jew meta ġiet kompilata, u lanqas ġiet sostanzjata din il-lista

b'ritratti tax-xogħol jew finishings allegatament mhux kompluti jew difettużi u li baqa' ma tlestewx jew ma ġewx rimedjati, u l-valur rispettiv tagħhom. Mix-xhieda ta' Andrii Dubrovolskyi l-Qorti mhijiex konvinta li huwa kien involut fl-identifikazzjoni tad-difetti u fil-kompilazzjoni ta' din il-lista (fn. 9: 'An updated snag list was drawn up' – affidavit ta' Andrii Dubrovolskyi, paġna 79 tal-atti tal-kawża) u mhux sejra tagħti fejda lil dokument li għalkemm ġie esebit fl-atti, mhuwiex konfortat jew sostanzjat bix-xhieda tal-persuna jew persuni li jafu personalment bil-kontenut tiegħu.

Huwa minnu wkoll li s-soċjetà konvenuta inkarigat perit, Godwin Abela, li ħejja rapport (fn. 10: Rapport f'paġna 125 et sequitur tal-atti tal-kawża, konfermat bil-ġurament fit-8 ta' Lulju, 2022. Ara wkoll Dok. AD3) fejn identifika nuqqasijiet f'xi materjal u xogħol ta' finishes, u xogħlijiet li ma sarux skont l-ispeċifikazzjonijiet tal-klijent, iżda huwa daqstant minnu illi dan ir-rapport ġie mħejji fl-20 t'Awwissu, 2020 wara spezzjoni li saret fl-uffiċini tas-soċjetà konvenuta fis-16 ta' Lulju, 2020, ċioe aktar minn tliet xhur wara t-terminazzjoni tar-relazzjoni kuntrattwali u r-rikonoxximent da parti tas-soċjetà konvenuta tal-obbligu tagħha għall-ħlas tal-bilanċ dovut għas-servizzi reżi mill-attriċi skont il-ftehim. M'hemmx dubju li s-soċjetà konvenuta kienet konxja u f'kull każ messha kienet konxja, meta tterminat ir-relazzjoni kuntrattwali fit-22 ta' April, 2020, li kien sar xogħol allegatament mhux skont l-ispeċifikazzjonijiet jew xogħol difettuż u ta' kwalità inferjuri iżda minkejja dan, affermat l-obbligu kuntrattwali tagħha għall-ħlas tal-bilanċ dovut. Il-fatt illi in segwitu ġie inkarigat perit biex jispezzjona x-xogħol u jirrapporta formalment dwar l-allegat xogħol ħażin, ma jista' jnaqqas xejn mir-rikonoxximent bla riżerva u bil-miktub da parti tas-soċjetà konvenuta tal-obbligu tagħha għall-ħlas, magħmul espressament f'waqt meta kwalsiasi nuqqasijiet fis-servizzi prestati mill-attriċi jew fil-kwalità tal-materjal jew xogħol supplit taħt is-superviżjoni tagħha, kellhom diġà jkunu evidenti għaliha.

*Huwa paċifiku fil-ġurisprudenza in materja ta' appalt (fn. 11: ara fost sentenzi oħrajn, **Coleiro Yacht Finishes Limited vs Easysell Kia (Malta) Limited**, deċiża 9 ta' Novembru, 2012 mill-Qorti tal-Appell; **John Borg vs Emanuel Galea et**, Appell Ċivili deċiż 19 ta' Mejju, 2009 u **Grima et v. Grech**, deċiża mill-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili fil-5 ta' Ottubru, 2010) illi min jiġi inkarigat biex iwettaq biċċa xogħol għandu obbligu li jagħti riżultat siewi u ta' vantaġġ lill-kommittent u jekk jeżegwixxi ħażin l-appalt jew ma jagħtix riżultat tajjeb mhuwiex intitolat għal ebda ħlas u jkun responsabbli biex jagħmel ix-xogħol rettifikatorju opportun, kif ukoll għad-danni li jiġu mit-twettiq ħażin tax-xogħol. Jinsab ritenut ukoll illi bniedem tas-sengħa jew appaltatur li jrid jaqdi d-doveri tiegħu skont l-arti u s-sengħa, u li jaf jew messu jaf il-konsegwenzi ta' deċiżjoni li jiġi applikat materjal mhux idoneju, huwa responsabbli għall-għażla tal-materjal, anke jekk l-istruzzjonijiet għal dak l-użu jkunu ngħataw mill-kommittent. (fn. 12: **Raymond***

Mallia noe vs Martin Mizzi noe, *deċiża mill-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili fit-28 ta' Mejju, 2003. Dan għaliex l-appaltatur għandu l-obbligu li jggarantixxi mhux biss il-bontà tax-xogħol tiegħu, iżda wkoll il-bontà tal-materjal adoperat: -*

“F’kull każ però dan ma jeliminax il-fatt illi min jintraprendi biċċa xogħol hu obligat u jitqies dejjem responsabbli li jagħti opera sodisfaċenti (**Vol. XLII P.II p. 1003**). Din ir-responsabbiltà tikkolpaxxi mhux biss xogħol ħażin imma anke xogħol eżegwit b’materjal ħażin. Tant dan hu hekk li dejjem skont ġurisprudenza affermata l-appaltatur hu tenut jggarantixxi l-bontà tax-xogħol tiegħu ... kif ukoll il-bontà tal-materjal adoperat”. (**Vol. XXX IX P.I p. 442**).

*In propositu tar-rimedji disponibbli lill-kommittent tal-appalt, il-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili fis-sentenza fl-ismijiet **Lawrence Formosa et vs Silvio Felice**, f'issret kif il-Qrati ppronunzjaw ruħhom diversament dwar din il-materja u dan skont iċ-ċirkostanzi partikolari ta' kull każ, u riteniet:-*

“Kif jidher mis-sentenzi fuq citati, il-Qorti tagħna f’ċerti każijiet ordnaw il-ħlas ta’ prezz tal-appalt stabbilit “a misura” meta kien hemm difett parzjali mhux sostanzjali fix-xogħol, iżda awtorizzaw lill-kommittent **jirritjeni parti mill-prezz sakemm l-appaltatur isewwi d-difetti**. F’każijiet oħra, fejn ix-xogħol gie eżegwit in parti sewwa u in parti ħażin, **giet negata lill-appaltatur kull parti mill-prezz fuq il-motiv li x-xogħol ma kienx sar skont ma titlob is-sengħa**. F’każijiet oħra, il-Qorti ordnat li **titnaqqas, mis-somma li tiġi mħallsa, is-somma stmata mill-perit bħala kumpens għad-difett fix-xogħol**.” (fn. 13: *Ċit. Nru. 1249/90, deċiża 27 ta' Ġunju, 2002. Enfasi ta' din il-Qorti*)

*Fis-sentenza fl-ismijiet **John Borg et vs Emanuel Galea et** (fn. 14: Appell Ċivili 19 ta' Mejju, 2009), intqal hekk:-*

“Huwa prinċipju assodat in materja li jekk in-nuqqasijiet riskontrati fix-xogħol esegwit huma essenzjali jew radikali, l-appaltant jista’ jitlob li jiġi dikjarat li l-kuntratt jinħall minħabba nuqqasijiet ta’ twettiq, u li jithallas id-danni mingħand l-appaltatur. Jekk però n-nuqqasijiet riskontrati ma jkunux essenzjali jew radikali iżda, jistgħu jiġu riparati, l-appaltatur ma għandux jitqies inadempjenti, iżda jkollu l-obbligu li jsewwi x-xogħol ħażin jew jaċċetta tnaqqis fil-prezz.” (fn. 15: *vide wkoll **Jesmar Valletta et v. Patrick Grech et**, deċiża mill-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili fl-20 ta' Marzu, 2003*).

Stabbilit dan, il-Qorti tqis illi anke jekk għal mument kellu jiġi aċċettat it-teżi tas-soċjetà konvenuta li x-xogħol tal-għamara li gie ordnat mill-attriċi sar ħażin u kien ta' kwalità inferjuri minn dak mistenni jew miftiehem u li l-attriċi kienet inadempjenti fl-obbligi tagħha li twettaq xogħol ta' interior design u project management skont l-istandards pattwiti, xorta waħda ma hemmx lok għal xi tnaqqis fil-prezz reklamat għall-eżekuzzjoni tal-appalt. Dan qed jingħad għaliex is-soċjetà konvenuta ma ressqet

ebda prova li tistabbilixxi bi preċiżjoni liema materjal jew finishes saru ħażin, il-valur ta' kull partita ta' xogħol individwali u l-ispejjeż li jinġtiegu jintefqu għat-tiswija tad-difetti riskontrati, u baqgħet ma kwantifikatx l-ammont li tippretendi li għandu jiġi mnaqqas mill-kont tal-attriċi.

Il-Perit Godwin Abela fir-rapport tiegħu identifika d-difetti fil-finishes u għamara, biss b'mod ġenerali mingħajr ma assoċja l-konstatazzjonijiet tiegħu ma' ritratti u jew invoices marbutin mal-allegat xogħol ħażin jew materjal ta' kwalità inferjuri biex dan jiġi identifikat kif imiss u bi preċiżjoni. Dan meta l-proġett ta' interior design kien mifruq fuq xejn inqas minn tliet sulari ta' blokk appartamenti. Iktar minn hekk, huwa ma għamel ebda kwantifikazzjoni tal-valur tal-għamara u finishes li saru ħażin jew mhux skont l-ispeċifikazzjonijiet pattwiti, u l-valur tax-xogħol rettifikatorju meħtieġ għall-eliminazzjoni tad-difetti jew biex ix-xogħol jerġa' jsir skont l-ispeċifikazzjonijiet ordnati u d-diżinni approvati.

Għaldaqstant fin-nuqqas ta' provi, il-Qorti qatt ma tista' tikkwantifika hi stess xi ammont li għandu jitnaqqas minħabba inadempjenza da parti mill-attriċi fl-obbligi kuntrattwali, mill-bilanċ tal-prezz reklamati minnha, u jekk issir xi kwantifikazzjoni fiċ-ċirkostanzi, din tkun il-frott biss ta' spekolazzjoni u konġetturi li ma għandhom ebda post f'konsiderazzjonijiet u deċiżjonijiet ġudizzjarji.

Billi kienet is-soċjetà konvenuta li asseriet li hemm xi xogħlijiet li ma baqgħu ġeww kompluti u oħrajn li kienu difettużi u ta' kwalità inferjuri li jistħoqq li jinżamm il-ħlas tal-bilanċ tal-prezz reklamati mill-attriċi għas-servizzi prestati minnha skont il-Proposal-P354, kien jinkombi lilha l-oneru li tressaq provi biżżejjed biex tikkonvinċi lill-Qorti illi l-attriċi baqgħet ma wettqitx ix-xogħol appaltat lilha, jew ma wettqitx kif imiss. Izda kif rajna, din il-prova hi mankanti u għalhekk ma hemm xejn li jimpedixxi l-akkoljiment tat-talba tal-attriċi għall-ħlas tal-bilanċ tal-prezz dovut lilha skont il-Proposal-P354.

Għaldaqstant, it-talba tal-attriċi fir-Rikors sa fejn tikkonċerna l-ħlas tal-bilanċ dovut fuq Proposal-P354 fis-somma ta' €5,273.13 li timmerita li tiġi akkolta.

Ħlas għal Servizzi Addizzjonali

Illi l-attriċi talbet ukoll il-ħlas tal-prezz għal servizzi addizzjonali li kellha tippresta lis-soċjetà konvenuta b'riżultat ta' varjazzjonijiet fid-diżinni ġà approvati jew f'xogħol li kien diġà sar, kif ukoll għal xogħol addizzjonali li ġie ordnat b'żieda għax-xogħol kuntrattat oriġinarjament. Dan bir-rata ta' €50 fis-siegħa (eskluz VAT) in kwantu 68 siegħa xogħol.

Il-lista tax-xogħlijiet addizzjonali li dwarhom l-attriċi tippretendi l-ħlas fis-somma ta' €3,400.00 più VAT skont l-invoice maħruġ minnha fid-29 ta' Jannar, 2020 (fn. 16: Dok. D, invoice P 357, paġna 23 tal-atti tal-kawża), huma daww li jinsabu elenkati fil-lista li ntbagħtet permezz ta' email lil Andrii Dobrovolskyi, id-direttur tas-soċjetà konvenuta fl-24 ta' Frar, 2020 (Dok. Ċ).

Il-Qorti tibda biex tosserva illi kif diġà ngħad qabel, fil-ftehim bil-miktub "Terms and Conditions" konkluz fid-19 ta' Frar, 2019, il-partijiet qablu espressament illi fl-eventwalità li jekk il-Proposal-P354 jiġi terminat għal kwalsiasi raġuni, l-attriċi tkun intitolata għall-ħlas ta':-

- That part of the Fee for Services performed up to and including the through date of termination; and
- The costs of any Goods ordered prior to termination which cannot be cancelled ..."

Fil-ftehim 'Fee' ġie mfisser espressament bħala: "... the remuneration payable by the Client to the Designer as outlined in Proposal-P354 and as adjusted from time to time in accordance with the services required in Proposal-P354."

Għall-Qorti dan ifisser illi fl-eventwalità tat-terminazzjoni tal-ftehim tal-appalt l-attriċi mhijiex intitolata għall-ħlas ta' remunerazzjoni li mhux dovut għal daww is-servizzi prospettati f'Proposal-P354, u skont l-attriċi nnifisha, is-servizzi li dwarhom qed tirreklama l-ħlas, ġew prestati b'żieda mas-servizzi miftiehma u kompriżi fl-imsemmi Proposal.

Jidher li l-attriċi qiegħda tistrieħ fuq il-patt stipolat fil-ftehim taħt l-intestatura "The Services" fejn il-partijiet ftiehm:

*"If the Designer performed any services for the Client which are not listed, **but confirmed by means of email correspondence**, then they shall be charged (time and material) at an hourly rate of 50 Euro per hour (plus vat), material costs will be presented to the client by means of receipts (should there be any) unless stated otherwise on email."* (enfasi tal-Qorti)

Din il-klawsola hi ċara u ma tħallix lok għal interpretazzjoni. Hu manifest illi l-partijiet riedu li s-servizzi jiġu reżi lil hinn jew b'żieda ma' daww aċċettati u pattwiti fil-Proposal-P354, kellhom jiġu konfermati permezz ta' korrisondenza elettronika biex ikunu soġġetti għall-ħlas. L-attriċi tishaq illi l-ħtieġa għall-prestazzjoni tas-servizzi addizzjonali kienet dovuta għal varjazzjonijiet fix-xogħol diġà approvat anke wara li dan ikun diġà sar, u xogħlijiet ġodda ordnati b'żieda ma' daww formanti parti mill-Proposal P-354 u l-project plan.

Minn eżami tal-patt konvenzjonali konkluz bejn il-partijiet fid-19 ta' Frar, 2019, jirriżulta illi huma ftiehm u wkoll espressament fis-sezzjoni intestata 'General', illi 'no amendment or variation of the Proposal-P354 is valid or binding on the Designer unless made in writing and signed by the Client and the Designer'. Għall-Qorti dan ifisser illi biex l-attriċi tista' tirreklama b'suċċess il-ħlas għall-eżekuzzjoni ta' xi xogħol jew l-għoti ta' servizz mhux kompriż jew prospettat diġà fil-Proposal-P354, li l-ħtieġa għalih ikun dovut għal xi varjazzjoni tax-xogħol miftiehem fil-Proposal-P354, qabel xejn il-varjazzjoni kellha tkun awtorizzata bil-miktub fi ftehim bejn l-attriċi u s-soċjetà konvenuta. Fil-fehma tal-Qorti, hekk biss setgħet l-attriċi tivvanta leġittimament jedd għall-ħlas ta' servizzi addizzjonali kif prospettat fil-ftehim bil-miktub, bir-rata ta' €50 fis-siegħa (eskluz VAT), li jiġu reżi minħabba varjazzjoni fil-proġett kif diġà approvat fil-Proposal-P354. (fn. 17: Tabilhaqq kien il-ħsieb tal-partijiet li mhux biss kull servizz addizzjonali, iżda wkoll kull talba għall-ħlas u kull dokument marbut mal-appalt ikunu approvati bil-miktub, tant illi fis-sezzjoni intestata 'General', il-partijiet fessru illi, "All notices to be given hereunder shall be transmitted in writing either by registered mail or electronic mail with return confirmation of receipt and shall be sent to the addressees identified in Proposal-P354, unless notification of change of address is given in writing. Notice shall be effective upon receipt.")

Illli għandu jingħad illi l-ftehim tad-19 ta' Frar, 2019 gie ffirmit miż-żewġ partijiet bl-inkluzjoni tal-klawsola fuq imsemmija u għaldaqstant, ma jista' jkun hemm ebda dubju li din tiffirma parti mill-patt konvenzjonali li jorbot liż-żewġ partijiet kontraenti. U għaladarba jirriżulta li hemm konvenzjoni, din għandha tiġi osservata għaliex hija l-espressjoni manifesta tal-volontà tal-partijiet: pacta sunt servanda. Kif inhuwa ritenut b'mod paċifiku fil-ġurisprudenza tal-qrati tagħna, il-prinċipju fundamentali li jirregola l-liġi tal-kuntratti:-

*"Jibqa' dejjem dak li l-vinkolu kontrattwali għandu jiġi rispettat u li hi l-volontà tal-kontraenti kif espressa fil-konvenzjoni li kellha tipprevali u trid tiġi osservata. Pacta sunt servanda." (fn. 18: Qorti tal-Appell - 5 ta' Ottubru, 1998 - **Gloria mart Jonathan Beacom et vs l-Arkitett u Inġinier Ċivili Anthony Spiteri Staines**)*

*Fis-sistema ġuridika Maltija, dan il-kunċett huwa inkorporat fl-Artikolu 992 tal-Kodiċi Ċivili, filwaqt illi l-prinċipji regolanti in materia, li ġew konsistentement enunċjati u ribaditi mill-Qrati tagħna, huma dawk li ġew imfissra u elenkati elokwentement mill-Qorti tal-Appell (Sede Inferjuri) fis-sentenza tagħna fl-ismijiet **Mark Bugeja et vs Geoffrey Camilleri** (fn. 19: Deċiża nhar id-29 ta' Marzu, 2012):-*

"i) "F'materja kuntrattwali l-ftehim hu liġi għall-partijiet kontraenti (Art. 992(1) Kodiċi Ċivili ...

ii) Ir-regola fundamentali hija dettata mill-Artikolu 1002 tal-Kodiċi Ċivili li jgħid li **meta l-kliem tal-kuntratt meħud fis-sens li għandu skont l-użu fiż-żmien tal-kuntratt, hu ċar m'hemmx lok għall-interpretazzjoni** (Vol. XXXIV.i.p.27) fejn ingħad li “l-interpretazzjoni għandha tittiehed mill-att innifsu u mhux minn provi estraneji, speċjalment meta l-interpretazzjoni hija relattiva għall-kwistjoni prinċipali.”

(iii) Illi meta s-sens letterali tal-kelma ma jaqbilx mal-intenzjoni tal-partijiet kontraenti kif tidher ċar mill-pattijiet meħudin flimkien, għandha tipprevali l-intenzjoni ... Irid jirriżulta bla dubju illi s-sens tal-klawsola li tkun, jista' biss jiġi interpretat b'mod univoku għax hu ċar. **Irid jirriżulta wkoll li dan is-sens ċar tal-kliem ma jkunx jaqbel ma' dak li kellhom f'moħħom il-partijiet kollha u mhux ma' dak biss li xi waħda mill-partijiet kellha f'rasha** u dan irid jidher mill-pattijiet kollha tal-kuntratt meħudin flimkien ... (fn. 20: *Fir-rigward, intqal ukoll: “Kwindi, fejn il-kitba hi ċara, dak li kien miftiehem għandu joħroġ mill-istess kitba u mhux minn dak li seta' kellhom f'moħħom il-partijiet (ara Brincat v. Saliba, deċiża mill-Onorabli Qorti tal-Appell fl-14 ta' Novembru, 1983)” - Clive Simpson noe vs John Saliba noe, deċiża mill-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili fit-22 ta' Ġunju, 2004).*

(iv) Fl-applikazzjoni tar-regoli ta' interpretazzjoni, mhux l-interpretazzjoni tal-kontendenti għall-kliem tal-ftehim jew is-sens divers li huma jagħtu lill-kliem li jiswa imma dak li huwa importanti **“hu l-qari oġġettiv tal-ġudikant li jagħti lill-kliem is-sens ordinarju tiegħu fil-kuntest ta' kif ġie użat mill-kontraenti li għandu jorbot ...”** (enfasi ta' din il-Qorti)

Huwa rilevanti in tema wkoll il-prinċipju tal-buona fede fl-eżekuzzjoni tal-kuntratti, li huwa kunċett li jsib il-fondament tiegħu fil-prinċipji ta' ġustizzja, raġjonevolezza u onestà u, bħall-prinċipju ta' pacta sunt servanda, jikkostitwixxi ukoll norma kardinali tal-liġi kontrattwali li hu manifestat fl-Artikolu 993 tal-Kodiċi Ċivili. Da jeħtieġ illi t-termini kontrattwali li jkun għew pattwiti bejn il-partijiet, jiġu rispettati u onorati li jobligaw mhux biss għal dak li jingħad fihom, iżda wkoll għall-konsegwenzi kollha li ġġib magħha l-obbligazzjoni.

B'applikazzjoni tal-insenjament fuq riprodott u minn qari tal-pattijiet kollha tal-ftehim, meħudin flimkien, hija l-fehma tal-Qorti li l-kliem tal-konvenzjoni bejn il-partijiet, huwa inekwivoku u ma tirraviża ebda dubju kwalsiasi dwar it-tifsira u l-iskop tal-applikazzjoni tal-klawsola dwar il-ħlas ta' servizzi addizzjonali li jiġu reżi mill-attriċi lil hinn minn dawk ravvizati fil-Proposal-P354.

Il-fatt illi Justin Anastasi seta' approva verbalment xi varjazzjonijiet fix-xogħol mingħajr dawn il-varjazzjonijiet ma għew pattwiti bil-miktub bil-kunsens tad-direttur tas-soċjetà konvenuta, ma jfissirx illi l-attriċi kienet awtorizzata twettaq dawn ix-

xogħlijiet, wisq inqas tippretendi xi ħlas għal servizzi addizzjonali reżi minnha b'riżultat tal-varjazzjoni fix-xogħol. Il-konvenzjoni hi ċara fejn tistipola li l-approvazzjoni jew konferma bil-miktub tal-klient hi dejjem meħtieġa għal kull varjazzjoni u modifika tal-‘Proposal-P354’ kif ukoll għall-ħlas ta’ kull servizz addizzjonali reż mill-attriċi.

Dan ifisser illi biex tistrieħ fuq il-patt konvenzjonali għall-ħlas ta’ servizzi addizzjonali mhux elenkati fil-Proposal-P354, bir-rata ta’ €50 fis-siegħa (eskluż VAT) u b’riżultat ta’ varjazzjoni fix-xogħlijiet jew xogħol ġdid ordnat mis-soċjetà konvenuta, l-attriċi kellha tipproduċi mhux biss il-lista tas-servizzi addizzjonali allegatament prestati, iżda wkoll konferma bil-miktub permezz ta’ email li kull wieħed minn dawn is-servizzi addizzjonali twettqu jew setgħu jitwettqu, u jekk dawn is-servizzi ġew eżegwiti minħabba varjazzjonijiet jew xogħlijiet approvati skont kif pattwit fil-ftehim, il-prova li l-invoices tal-varjazzjonijiet u xogħol addizzjonali ġew approvati bil-miktub miż-żewġ partijiet kontraenti. Prova li baqgħet ma ngābitx.

Hawnhekk jiġi osservat illi x-xhud tal-attriċi, Elvir Becirovic, li kien ħa ħsieb l-installazzjoni tal-planters, ikkonferma fix-xhieda tiegħu (fn. 21: xhieda tas-27 ta’ Settembru, 2021) li s-soċjetà konvenuta baqgħet ma ħallsitux għal xogħlu: skont kif jirriżulta mil-lista Dok. Ċ, dan ix-xogħol kien wieħed mill-modifiki li skont l-attriċi ġew mitluba mis-soċjetà konvenuta, fejn il-planters kellhom jintgħażlu godda bir-riżultat li l-ħitan kellhom jerġgħu jiġu diżinjati mill-ġdid. (fn. 22: “6. Project-manager the installation of these (‘new’) planters with Elvir the installer and get it all filled up with plants and staged”).

Dan hu konsistenti mal-verżjoni tad-direttur tas-soċjetà konvenuta Andrii Dobrovolskyi li f’email li baqgħat lill-attriċi fil-31 ta’ Diċembru, 2019, esebit mill-attriċi nnifisha, ippuntwalizza li “Work, orders or delivery without any written consent are considered inconsistent and will not be accepted for discussion or payment” (fn. 23: paġna 18 tal-atti proċesswali), u kien kategoriku, bħalma kienet ukoll Audrey Ann Vella, meta xehdet illi kull invoice u pagament kellu jiġi approvat minnu bħala d-direttur tal-kumpannija. Għalkemm l-attriċi wieġbet għal dan b’email fejn dikjarat “All future order (sic!) will be emailed to your (sic) for an approval, instead of Justin”, din mhijiex prova kif imiss li s-servizzi addizzjonali li kienu ġew prestati mill-attriċi b’żieda mas-servizzi elenkati fil-Proposal-P354, kienu qed jiġu approvati skont it-termini espressi tal-fehim konkluż bejn il-partijiet.

Fil-fatt, l-attriċi ma pproduċiet ebda email jew konferma bil-miktub tas-servizzi addizzjonali elenkati fil-lista Dok. Ċ u iktar minn hekk, hi nieqsa l-prova tax-xogħlijiet addizzjonali jew varjazzjoni ta’ xogħlijiet ordnati mis-soċjetà konvenuta, għaliex kif

rajna, dawn ukoll kellu jkun hemm qbil dwarhom bil-miktub bejn iż-żewġ partijiet. Jiġi osservat ukoll illi la Andrii Dobrovolskyi u lanqas Justin Anastasi ma ġew murija jew konfrontati bil-lista kompilata tal-attriċi bis-servizzi żejda minnha prestati b'riżultat ta' xogħlijiet żejda u varjazzjonijiet allegatament ordnati mis-soċjetà konvenuta, biex jikkonfermaw illi dawn kienu ordnati u approvati u tassew saru. Għalkemm fix-xhieda tagħhom quddiem il-Qorti huma affermaw li tassew saru xi modifiki u xogħlijiet addizzjonali, baqgħu qatt ma fissru dawn f'hiex kienu jikkonsistu, wisq inqas xehdu li dawn kienu jikkorrispondu max-xogħlijiet elenkati fil-lista Dok. Ċ li ġiet mibgħuta mill-attriċi lil Andrii Dobrovolskyi fl-24 ta' Frar, 2020.

*Il-Qorti fehmet ukoll li l-ewwel darba li l-lista ta' servizzi addizzjonali li dwarhom l-attriċi qed tirreklama l-ħlas (Dok. Ċ), intbagħtet lis-soċjetà konvenuta għal konferma, kien tabilhaqq fl-24 ta' Frar, 2020 permezz tal-email appena msemmi. Dan qed jingħad ukoll għaliex l-attriċi nnifisha fl-Affidavit tagħha xehdet illi waqt laqgħa li kellha ma' Andrii Dobrovolskyi fit-28 ta' Jannar, 2020 hu kien talabha tibgħatlu lista tax-xogħlijiet. Għalkemm l-attriċi xehdet ukoll li waqt l-imsemmija laqgħa Andrii Dobrovolskyi kien approva x-xogħlijiet addizzjonali li kienet għamlet, u wkoll dawk li kienu għadhom qed isiru, dan hu miċħud mid-direttur tas-soċjetà konvenuta li xehed illi x-xogħlijiet li dwarhom l-attriċi talbet ħlas ta' servizzi addizzjonali qatt ma kienu approvati minnu. Da parti tagħha, is-soċjetà konvenuta tikkontesta li dawn ix-xogħlijiet addizzjonali ġew approvati bil-miktub mid-direttur tagħha u fl-ittra tat-22 ta' April, 2020 li permezz tagħha ġie terminat ir-relazzjoni kuntrattwali bejn il-partijiet, is-soċjetà konvenuta għamlitha ċara li tkun disposta tħallas għal sigħat żejda ta' xogħol **kemm-il darba tiġi provduta prova tal-konferma bil-miktub kif maħsub taht is-sezzjoni intestata 'The Services' fil-ftehim**, u l-attriċi baqgħet ma pproduċiet ebda konferma bil-miktub jew b'email tas-servizzi addizzjonali li dwarhom qed titlob il-ħlas.*

Ma jirriżultax lanqas li dawn is-servizzi addizzjonali kienu ġew approvati minn Justin Anastasi għan-nom tad-direttur Andrii Dobrovolskyi, għaliex mhux biss Justin Anastasi f'ebda waqt ma xehed li huwa kien approva li jingħataw xi servizzi addizzjonali mill-attriċi mhux inklużi fil-Proposal-P354, iżda wkoll għaliex hi nieqsa l-prova tal-ftehim bil-miktub li jikkonvalida t-twerttiq ta' dawn il-varjazzjonijiet u jew xogħlijiet addizzjonali, kif ukoll tal-korrispondenza elettronika li ntbagħtet b'konferma tas-servizzi addizzjonali korrispondenti li jeħtieġu li jiġu reżi mill-attriċi.

Fuq kollox iżda, u lil hinn mill-konsiderazzjonijiet ġia magħmula b'rabta mas-servizzi addizzjonali allegatament reżi mill-attriċi, il-Qorti tqis li l-attriċi naqset milli tressaq il-prova li s-servizzi li hija pprestat, indikati fil-lista Dok. Ċ, ma kinux diġà kompriżi fix-xogħol proġettat u elenkat fil-Proposal-P354.

Hekk per eżempju, il-Qorti tqis li huwa f'tit spjegabbli kif is-servizz "addizzjonali" deskritt bħala "furniture selection and quote, delivery of C level office" ma kienx prospettat u kompriż fis-servizzi deskritti fil-Proposal-P354, fejn hu evidenti li l-attriċi kellha tipprovdi dizinni għal numru ta' uffiċini fuq tliet livelli, kif ukoll kellha tipprovdi quotations għal xejn inqas minn mija u ħamsin skrivanija għall-uffiċini, tliet reception desks, u għamara għall-board room u għall-meeting area u waiting area. Fil-fatt, l-attriċi baqgħet ma pproduċietx fl-atti d-dizinni (renders) approvati oriġinarjament, u d-dizinni kif ġew allegatament emendati fuq talba tas-soċjetà konvenuta u li kellhom juru l-modifiki deskritti fil-lista Dok. Ċ, fosthom fil-ħitan u fl-auditorium u fil-layout u jew dizinn tal-għamara (fn. 24: ara wkoll paragrafu 8 fil-lista Dok Ċ: "Moving the L6 reception partition wall, and all electrical lighting and sockets that came with it. Project managed that". Ukoll paragrafu 9: "Choosing and quoting new storage solutions for L5" u paragrafu 11: "Changing the full design of L4 after it was confirmed – from similar to L."), biex tiġġustifika l-asserzjoni tagħha li dawn għandhom jitqiesu bħala servizzi addizzjonali.

Fuq kollox, skont il-Proposal-P354, fost is-servizzi li kellhom jiġu pprestat mill-attriċi, insibu:

"5.04 Coordinating and supervising all the works and supplies, ensuring compliance with the client's requirements."

L-attriċi naqset ukoll milli tipproduċi l-quotations oriġinali kif approvati mis-soċjetà attriċi u dawk ġodda, biex tissostanzja l-allegazzjoni li storage cabinets ma kinux dawk approvati fid-dizinni u l-buġit oriġinali. Dan meta skont il-Proposal-P354, fost il-quotations li kellhom jiġu provduti mill-attriċi, insibu quotations għal "Lock-up filing cabinets." Hi mankanti wkoll il-prova li kien sar bdil f'dak li għandu x'jaqsam mad-dizinni tal-istess cabinets jew id-dizinni tal-iskrivaniji. Kif rajna, il-fornitura u installazzjoni ta' għadd ta' skrivaniji kienet ġà proġettata u maqbula fil-Proposal-P354, bħalma kien proġettat ukoll fis-servizzi li kellhom jiġu prestat minnha "meeting suppliers onsite, discussing the designs, taking measurements for the quotes."

In kwantu għas-servizzi addizzjonali konsistenti f'"Several meetings with AC engineer and Electrician Waylon and Air Filtering Adrian, Alberta for fire alarm and Jonathan for speakers, sockets ..." hawnhekk ukoll il-Qorti, fin-nuqqas ta' spjega da parti tal-attriċi fix-xhieda tagħha għaliex inżammu dawn il-laqgħat, diffiċilment tista' taċċetta li dawn kienu servizzi li jmorru lil hinn mill-iskop tas-servizzi prospettati minnha kienu jinkludu: "meeting suppliers onsite, discussing the designs, taking measurements for the quotes."

Minbarra dan, u f'kull każ, il-Qorti tistenna wkoll illi meta jintalab il-ħlas għal servizzi skont ir-rata fis-siegħa, għandu jkun identifikat in-numru ta' sigħat allokat li għal kull partita xogħol u għandu jingħata wkoll tagħrif biżżejjed, inkluż permezz ta' dati u jew dokumenti relatati, biex jiġġustifika l-ħlas mitlub. Izda l-attriċi la ressqet prova li dawn il-laqqgħat tassew saru, u lanqas ipprovdiet indikazzjoni tad-data tal-laqqgħat rispettivi u kemm damet kull laqqgħa. Il-lista Dok. Ċ ma fiha ebda indikazzjoni dwar kif ġew imqassmin is-sigħat totali ta' xogħol addizzjonali in kwantu għal kull partita xogħol jew laqqgħa individwali.

Il-Qorti taqbel mal-abbli avukat tal-attriċi fejn fin-nota ta' sottomissjonijiet tagħha, argumentat illi teżisti preżunzjoni favur in-non-gratuwità tal-prestazzjoni tas-servigi, u b'mod ġenerali, min jippresta s-servizzi tiegħu taħt kwalsiasi forma, għall-vantaġġ ta' ħaddieħor, hu intitolat għal kumpens, in omaġġ għall-prinċipju omnia labor, optat premium. Izda fil-każ in diżamina, il-jedd għall-ħlas għal servizzi addizzjonali kien regolat espressament b'konvenzjoni bil-miktub bejn il-partijiet li jispeċifika l-proċedura li kellha tiġi osservata biex l-attriċi jkollha jedd għall-ħlas fir-rata maqbula u b'applikazzjoni tal-prinċipju pacta sunt servanda.

Għaldaqstant, kollox magħdud, il-Qorti hi tal-fehma li l-attriċi ma għandhiex jedd għall-ħlas għal servizzi addizzjonali għaliex rinfaċċjata bil-kontestazzjoni tas-soċjetà konvenuta, la ġabet prova kif imiss li dawn is-servizzi huma tassew servizzi li ma kinux kompriżi fil-Proposal-P354 u li ġew tassew reżi, u lanqas uriet li l-modifiki u x-xogħlijiet addizzjonali li minħabba fihom kellha tippresta servizzi addizzjonali, ġew approvati bil-miktub mis-soċjetà konvenuta skont kif pattwit espressament fil-ftehim li jirregola r-relazzjoni kontrattwali bejn il-partijiet.

Minn eżami tal-istatement of account anness mar-Rikors promutur, jirriżulta li l-attriċi baqalha tħallas bilanċ fis-somma ta' €5,273.12 fuq l-invoice P354 (fn. 25: dan l-ammont jinkludi VAT fuq is-somma ta' €4,468.75. Ara bilanċ indikat fl-invoice dok. D, paġna 23 tal-atti tal-kawża) izda, kif appena deċiż, ma ppruvatx kif imiss il-jedd ukoll għall-ħlas tas-somma ta' €3,400 più VAT għax-xogħlijiet addizzjonali skont invoice P367."

L-Appell

5. Fir-rikors tal-appell imressaq fis-26 ta' Marzu, 2024, l-attriċi talbet lil din il-Qorti jogħgobha tilqa' l-appell tagħha u l-aggravji sollevati minnha, u tħassar u tirrevoka l-parti tas-sentenza appellata fejn l-Ewwel Qorti қаһdet it-talba tal-

appellanta għall-ħlas tas-somma ta' tliet elef u erba' mitt Euro (€3,400.00) più VAT u imgħaxijiet, għax-xogħlijiet addizzjonali li għamlet, taħt dawk il-provvedimenti kollha li jidhrilha xierqa u opportuni.

6. L-appellanta spjegat li hija tippresta servizzi bħala *interior designer* u *project manager* taħt l-isem kummerċjali Boye Designs & Projects, u li hija kienet giet inkarigata mis-soċjetà appellata sabiex tippresta dawn is-servizzi għewwa blokk ta' appartamenti f'Ta' Xbiex. Qalet li hija pprovdiet stima għax-xogħol tagħha (PS354), liema stima giet aċċettata mis-soċjetà appellata permezz tal-ħlas ta' depożitu ta' ħamsin fil-mija (50%), jiġifieri għaxart elef, ħames mija u sitta u erbgħin Euro u ħamsa u għoxrin ċenteżmu (€10,546.25). Qalet li bejn il-partijiet għew maqbula wkoll it-termini u l-kundizzjonijiet regolanti din ir-relazzjoni ta' bejniethom. L-appellanta qalet li hija bdiet tippresta s-servizzi tagħha billi bdiet il-faži tad-disinn, liema disinji għew aċċettati mis-soċjetà appellata, u abbażi ta' dan hija kompliet tippresta s-servizzi tagħha billi għaddiet għall-faži tal-*project management*, fejn għabet stimi mingħand is-*suppliers* li għew approvati mis-soċjetà appellata, sakemm imbagħad bdew ix-xogħlijiet u hija bdiet tikkoordina dawn ix-xogħlijiet wara li saru ħlasijiet tad-depożiti lis-*suppliers* mis-soċjetà appellata. L-appellanta qalet li 25% tal-prezz globali skont l-istima f'P354 li jammonta għal ħamest elef, mitejn u tlieta u sebgħin Euro u tnax-il ċenteżmu (€5,273.12) tħallas mis-soċjetà appellata wara li saru dawn l-approvazzjonijiet f'Ġunju tal-2019, u għalhekk kien fadal biss l-aħħar parti tal-ħlas, li kellu jitħallas meta jitlesta x-xogħol. L-appellanta qalet li f'din il-faži tas-servizzi, ix-xogħol tagħha kien jikkonsisti fl-immaniġġjar u l-koordinazzjoni tax-xogħlijiet u tal-fornituri, li kienu qegħdin isiru skont id-disinji li ħadmet hi, u skont il-*budget plans* u l-*project plans* maqbula, kif ukoll skont l-

esigenzi tas-soċjetà appellata. Qalet li waqt li kienu qegħdin isiru x-xogħlijiet fuq il-post, żdiedu aktar xogħlijiet li ma kinux ippjanat, i u varjazzjonijiet minn dak li kien oriġinarjament maqbul, liema xogħlijiet u varjazzjonijiet fessru aktar xogħol għaliha. Qalet li kien għalhekk li hija talbet ħlas addizzjonali għal dawn ix-xogħlijiet addizzjonali bir-rata ta' ħamsin Euro (€50) fis-siegħa, skont ir-rata indikata fit-termini u kundizzjonijiet, li tammonta għal tliet elef u erba' mitt Euro (€3,400) piú VAT. Qalet li meta hija talbet il-ħlas tal-bilanċ dovut skont l-istima oriġinali, kif ukoll l-ħlas għax-xogħol addizzjonali, l-appellata rrifjutat li tħallas, u kien għalhekk li hija fetħet il-proċeduri quddiem l-Ewwel Qorti.

7. L-appellanta spjegat li hija ħassitha aggravata bis-sentenza tal-Ewwel Qorti, limitatament għal dik il-parti tad-deċiżjoni fejn giet miċħuda t-talba tagħha għall-ħlas tas-somma ta' tliet elef u erba' mitt Euro (€3,400) piú VAT u imgħaxijiet, għal xogħlijiet addizzjonali li saru min-naħa tagħha, u għalhekk l-aggravju tagħha li l-Ewwel Qorti għamlet apprezzament ħażin tal-fatti u tal-provi tal-każ.

8. L-appellanta qalet li t-talba tagħha għall-ħlas tas-servizzi addizzjonali pprestati minnha, ma gietx milqugħha mill-Ewwel Qorti, għaliex dawn is-servizzi addizzjonali kellhom jiġu approvati mis-soċjetà appellata bil-miktub, kif stipulat fit-termini u kundizzjonijiet maqbula bejn il-partijiet. Qalet li l-Ewwel Qorti ċaħdet it-talba tagħha għal ħlas addizzjonali abbażi tal-prinċipju *pacta sunt servanda*, billi l-partijiet kienu leħqu ftehim dwar kif kellu jiġi regolat is-servizz li kellu jingħata mill-appellanta. L-appellanta qalet li skont il-lista tax-xogħlijiet addizzjonali pprestati minnha, u pprezentata flimkien mal-*affidavit* tagħha, dawn ix-xogħlijiet kienu jikkonsistu f'xogħol mingħand fornituri, fosthom tibdil

fil-bibien, xogħol ta' mastrudaxxa u x-xiri ta' affarijiet, li dejjem tħallsu mis-soċjetà appellata skont il-proċedura interna, kif ikkonfermat Audrienne Vella li kienet tiegħu ħsieb tali ħlasijiet. L-appellanta qalet li kienet intużat proċedura fejn hija qatt ma kienet tircievi struzzjonijiet direttament mingħand is-CEO tas-soċjetà appellata, iżda kienet tircievi struzzjonijiet direttament mis-soċjetà appellata, partikolarment mingħand Justin Paul Anastasi. L-appellanta qalet li kien Andrii Dorbovolskyi stess li kkonferma li sakemm Anastasi telaq mill-impjeg mas-soċjetà appellata, huwa ma kienx jikkorrispondi direttament mas-soċjetà appellanta, iżda kien iħalli f'idejn l-impjegati. Hawnhekk l-appellanta ssuġġeriet li tali proċedura nħolqot in *mala fede* sabiex is-soċjetà appellata tinħeles minn kull obbligu ta' ħlas addizzjonali għal servizzi addizzjonali. Żiedet tgħid li filwaqt li huwa veru li l-kuntratt bejn il-partijiet għandu jirregola r-relazzjoni ta' bejniethom, dan mhux neċessarjament jirregola b'mod konvenjenti proċeduri ta' xogħol li kienu qegħdin isiru b'ċerta għaġġla, kif ġara f'dan il-każ. Qalet li l-proġett in kwistjoni kien jinvolvi t-tlestija ta' uffiċini kbar f'qasir żmien, u kien għalhekk li kien hemm ftehim ulterjuri bejn il-partijiet li struzzjonijiet dwar ix-xogħol kollu li kienet qiegħda tagħmel l-appellanta, kellhom jingħataw minn Justin Paul Anastasi sabiex ma jintilifx ħin. Qalet li kif spjegat fl-affidavit tagħha, qabel bdew ix-xogħlijiet fuq il-post, Dobrovolskyi stess kien inkariga lill-impjegati tiegħu biex jieħdu ħsieb kollox, u infurmahom biex ma jidhlux f'korrispondenza. L-appellanta qalet li mill-provi rriżulta li x-xogħol kien lest f'Diċembru tal-2019, għajr għal xi *snags*, u kien hawnhekk li s-CEO Dobrovolskyi ta lill-appellanta struzzjonijiet biex tikkomunika direttament miegħu dwar kull tip ta' xogħol li tkun qiegħda tagħmel. L-appellanta qalet li fl-ebda mument ma semma li kienu saru pagamenti żejda għal xogħlijiet li huwa

ma kienx approva, għaliex huwa ma kienx involut direttament fil-proġett, u kien halla f'idejn l-impjegati tiegħu. L-appellanta qalet li kien biss meta hija talbet hlas għax-xogħol li għamlet, li dan qal li ma jridx iħallasha għax-xogħol addizzjonali li hija għamlet, anke jekk il-fornituri, u l-affarijiet kollha li nxtraw relatati ma' dawn is-servizzi addizzjonali kienu ġew imħallsu direttament mis-soċjetà appellata, u għalhekk kienu approvati minnha skont il-proċedura interna tagħha. L-appellanta qalet li minkejja li l-ligi tagħna tagħti importanza kbira lill-kuntratt bejn il-partijiet, huwa minnu wkoll li l-ligi tagħna trid li l-kuntratti jiġu eżegwiti *in buona fede*, u dan ifisser li kull parti li tikkuntratta għandha, waqt l-eżekuzzjoni tal-kuntratt, timxi in linea mal-istess prinċipju tal-*buona volontà* biex il-partijiet jonoraw l-obbligi tagħhom abbażi tal-kuntratt.

9. L-appellanta qalet li huwa ċar li hija pprestat is-servizzi u x-xogħol tagħha skont l-obbligi kuntrattwali tagħha, kif ukoll għamlet xogħol addizzjonali kif rikjest minn rappreżentanti tas-soċjetà appellata. L-appellanta qalet li ma kienx possibbli għaliha li ma timxix mal-istruzzjonijiet li ngħatat minn Anastasi, għaliex kieku injorat dawn l-istruzzjonijiet, il-proġett kien jiddewwem aktar. Qalet li għandu jirriżulta b'mod ċar li mhux talli x-xogħlijiet addizzjonali kienu approvati mis-soċjetà appellata, talli dawn ix-xogħlijiet tħallsu mis-soċjetà appellata. Qalet li hija tat sehem importanti f'dawn ix-xogħlijiet, għaliex hija kienet rrangat id-disinji skont kif mitlubha, u koordinat mal-fornituri dwar l-affarijiet kollha addizzjonali li intalbu, u dan kien jirrikjedi prestazzjoni ta' xogħol li ċertament li ngħata, għaliex is-soċjetà appellata kkonfermat li dawn ix-xogħlijiet addizzjonali kienu saru. L-appellanta qalet li l-Ewwel Qorti naqset milli tagħti importanza lill-varjazzjoni fil-prezz tal-proġett, u ċioe' għaž-żieda fil-*budget plan* li ġiet approvata mill-appellata, għaliex is-*supplier invoices* li kienet tħallas l-appellata

stess, kienu tħallsu kif ikkonfermat minn Audrienne Vella. Qalet li jekk l-appellata aċċettat u approvat il-ħlas ta' dawn ix-xogħlijiet addizzjonali, l-Ewwel Qorti kellha taċċetta li dawn ix-xogħlijiet addizzjonali ġew aċċettati mis-soċjetà appellata, u hija għandha titħallas għax-xogħol addizzjonali kollu. Qalet li huwa għalhekk li hija qiegħda tistaqsi jekk l-aġir tal-appellata kienx wieħed *in mala fede*, bis-CEO Dobrovolskyi joħloq proċedura interna għall-approvazzjoni, li eventwalment uża biex joħroġ mill-obbligazzjoni tal-ħlas għal dawn ix-xogħlijiet. L-appellanta qalet li f'ċirkostanzi fejn żewġ partijiet bejniethom isibu proċedura li taħdem aħjar għaž-żewġ partijiet, liema proċedura tkun maqbula bejniethom, ma jfissirx li parti jew oħra tkun tista' tuża dak l-arrangament biex teħles mill-obbligi kuntrattwali tagħha biex tingħata servizz b'xejn.

10. L-appellanta qalet ukoll li filwaqt li hu minnu li dak maqbul bejn il-partijiet għandu s-saħħa ta' liġi, dan ma jfissirx li ma jistgħux isiru varjazzjonijiet f'dak maqbul. Qalet li għalkemm il-kuntratt bejn il-partijiet kien jitlob li xogħlijiet addizzjonali jsiru bil-kunsens taż-żewġ partijiet bil-miktub, il-fatt li dawn ix-xogħlijiet saru fuq talba tar-rappreżentanti tas-soċjetà appellata, u l-fornituri ta' dawn ix-xogħlijiet tħallsu, dan jikkostitwixxi prova tal-*idem placitum consensus* taż-żewġ naħat, u ċioe tal-volontà tagħhom li jagħmlu l-varjazzjonijiet u l-addizzjonijiet meħtieġa. Qalet li kien Dobrovolskyi stess li kkonferma li x-xogħlijiet addizzjonali kienu saru lejn il-bidu jew lejn nofs il-proġett, u meta kien għad fadal *snag list*, imkien ma saret talba sabiex dawn ix-xogħlijiet addizzjonali jew varjazzjonijiet jitneħħew, u dan fi żmien meta Dobrovolskyi kien jaf bil-varjazzjonijiet u bix-xogħol addizzjonali li saru. L-appellanta qalet li dan il-proġett kellu jitlesta fi żmien qasir ħafna, peress li l-uffiċini bdew jintużaw għall-ħabta ta' Settembru 2019, u għalhekk peress li x-xogħol kien mgħaġġel, ir-

rappreżentanti tal-appellata kienu jgħagġluha. Qalet li kieku l-appellata waqqfet kollox sakemm ikollha l-approvazzjoni diretta tas-CEO tal-kumpannija għal kull varjazzjoni jew xogħol addizzjonali meħtieġ, żgur li l-proġett kien jieħu ħafna aktar żmien. L-appellanta qalet ukoll li waqt li hija kienet għadha għaddejja bix-xogħol, l-esponenti tas-soċjetà appellata qatt ma gergru dwar ix-xogħlijiet, u hija kienet iżzomm kuntatt kontinwu ma' Justin Paul Anastasi, li kien anki jżid ix-xogħol skont l-esigenzi. L-appellanta qalet li għalhekk hija ma tistax taqbel mal-Ewwel Qorti li hija ma kinitx ingħatat l-approvazzjonijiet neċessarji min-naħa tas-soċjetà appellata, anki għaliex ladarba saru l-pagamenti rispettivi lill-fornituri involuti f'dawn ix-xogħlijiet, bilfors li kien hemm l-approvazzjoni bil-miktub tas-soċjetà appellata.

11. L-appellanta qalet li l-Ewwel Qorti naqset milli tqis il-fatt li diversi esponenti tas-soċjetà appellata kkonfermaw li kienu saru x-xogħlijiet addizzjonali u l-varjazzjonijiet, u dawn setgħu jsiru skont it-termini u l-kundizzjonijiet maqbula bejn il-partijiet. L-appellanta għamlet riferiment għax-xhieda ta' Justin Paul Anastasi, u qalet li ma tistax taqbel mal-Ewwel Qorti fejn ingħad li minkejja li Anastasi approva verbalment ix-xogħol li kellu jsir, l-appellanta ma kinitx awtorizzata li twettaq dan ix-xogħol. L-appellanta saħqet li hija kellha struzzjonijiet diretti mingħand is-CEO tas-soċjetà appellata Dobrovolskyi, biex kull komunikazzjoni dwar xogħlijiet u servizzi ssir permezz tal-ħaddiema tiegħu, u kien jispetta għall-proċedura interna tas-soċjetà appellata biex dak li jkun approvat mill-ħaddiema, jitwassal għand il-*management*, u jingħata l-approvazzjoni permezz tal-*emails*. L-appellanta qalet li l-ħlasijiet għall-materjal u l-pagamenti dovuti lill-fornituri in konnessjoni ma' dawn ix-xogħlijiet addizzjonali, dejjem saru, u kien hemm xhieda li kkonfermaw

li b'xi mod jew ieħor dejjem kien hemm l-approvazzjoni ta' Dobrovolskyi għal dawn il-ħlasijiet, għaliex altrimenti l-pagamenti ma kinux isiru. Qalet li anki Audrienne Vella kkonfermat li sakemm damet hemmhekk hi, jiġifieri sa Lulju tal-2020, il-pagamenti dovuti lill-fornituri kollha saru, u għalhekk għandu jkun hemm *trail* ta' *emails* fejn dawn il-pagamenti ġew approvati u tħallsu, għaliex dawn il-pagamenti ma kinux isiru li kieku ma kienx hemm l-approvazzjoni ta' Dobrovolskyi.

12. L-appellanta qalet li in sostenn tal-pretensjoni tagħha għall-ħlas tax-xogħol addizzjonali, hija pprezentat mal-*affidavit* tagħha lista tax-xogħol addizzjonali li sar, liema lista ġiet diskussa mas-CEO Dobrovolskyi wara li telaq Justin Paul Anastasi minn mal-kumpannija. Qalet li l-Ewwel Qorti sostniet li din il-lista mhijiex ċara biżżejjed u ma tidentifikax it-tibdiliet minn dak ikkwotat fil-*Proposal P-354*, iżda hija ma taqbilx mal-Ewwel Qorti dwar dan għaliex huwa ċar li dawn ix-xogħlijiet kienu differenti minn dak li ġie kkwotat oriġinarjament. L-appellanta qalet li x-xogħol kien simili għaliex dan kien proġett wieħed, imma l-lista tiċċara li dan ix-xogħol kien differenti minn dak oriġinarjament ikkwotat minnha. Qalet li hekk per eżempju l-Finance and Legal Office kellu jiġi ddisinjat mill-ġdid sabiex jibda jakkomoda sitt impjegati minflok tlieta. Kellu jsir id-disinn mill-ġdid ta' tnax-il ħajt sabiex jakkomoda *planters* li kellhom jitwaħħlu mal-ħajt. Qalet li kellhom isiru laqgħat mal-inġinier u mal-*electrician*, għaliex kien hemm xogħol li kellu jsir minn sid il-post, u l-ħlas għalih ma kienx ser isir mis-soċjetà appellata. Qalet li kien hemm xogħol li jinvolti ċ-ċaqliq ta' ħajt partikolari fir-*reception* bis-sistema tad-dawl mgħoddija minnu. Qalet li kellu jsir il-bdil tal-L4 kompletament, li fisser li l-appellanta kellha tagħmel disinji godda, tibdil fl-*auditorium* kif ikkonfermat mill-mastrudaxxa Christopher Curmi fix-

xhieda tiegħu, li qal li dan it-tibdil intalab wara li x-xogħol fl-*auditorium* kien tlesta, u l-għażla tal-għamara u l-kwotazzjoni għal livell li żdied wara, u għalhekk żgur li ma kienx inkluż fil-*quotation* originali. L-appellanta qalet li billi x-xogħol kien simili, dan ma jfissirx li tali xogħol kien kopert bil-proposta originali, għaliex dan ix-xogħol addizzjonali ma ntalabx minhabba żbalji min-naħa tagħha, imma minhabba varjazzjonijiet mitluba u kkonfermati mis-soċjetà appellata.

13. L-appellanta saħqet li għandu jiġi applikat il-prinċipju *omnia labor, optat premium*, jiġifieri li min jagħti servizz għall-vantaġġ ta' haddieħor, huwa intitolat li jithallas ta' dak is-servizz, sakemm dan ma jkunx ingħata b'mod gratwit. Qalet li huwa ċar mill-kuntratt li qatt ma kienet l-intenzjoni tagħha li tipprovdi servizzi addizzjonali jew li jsiru varjazzjonijiet b'mod gratwit, għaliex it-termini u kundizzjonijiet kienu jindikaw li l-appellanta setgħet tbiddel u żżid il-ħlas dovut lilha in linea mal-prinċipju li min jagħmel xogħol, għandu jithallas tiegħu. Qalet li l-Ewwel Qorti eskludiet dan il-prinċipju totalment, wara li kkunsidrat li ma kienx hemm approvazzjoni bil-miktub tas-soċjetà appellata. Qalet li mill-provi jirrizulta li dawn l-approvazzjonijiet kienu saru, għaliex il-fornituri kienu tħallsu skont il-proċess intern spjegat mis-soċjetà appellata. L-appellanta qalet li hija talbet ħlas diċenti għal xogħol addizzjonali, meta kkumparat mal-prezz tal-proġett li kien jeċċedi l-erba' mitt elf Euro, u s-soċjetà appellata qatt ma qalet li l-prezz mitlub minnha huwa esagerat jew li x-xogħol addizzjonali qatt ma sar.

Konsiderazzjonijiet ta' din il-Qorti

14. Din il-Qorti sejra tgħaddi sabiex tikkunsidra l-aggravju mressaq mill-appellanta fir-rikors tal-appell tagħha, u dan fid-dawl tal-konsiderazzjonijiet

magħmula mill-Ewwel Qorti fis-sentenza appellata, u tas-sottomissjonijiet li saru mis-soċjetà appellata waqt it-trattazzjoni *viva voce*.

L-Aggravju: [L-Ewwel Qorti għamlet apprezzament żbaljat tal-fatti u tal-provi li kellha quddiemha]

15. L-appellanta tgħid li l-Ewwel Qorti m'għamlitx apprezzament korrett tal-fatti u tal-provi li kellha quddiemha, u dan limitatament fir-rigward tal-parti tad-deċiżjoni tal-Ewwel Qorti fejn ċaħdet it-talba tal-appellanta għall-ħlas ta' €3,400, kif ukoll VAT għal xogħol addizzjonali jew għal varjazzjonijiet minn dak maqbul oriġinarjament bejn il-partijiet. L-appellanta tgħid li minkejja li l-prinċipju regolanti ftehim ta' din ix-xorta jibqa' dak ta' *pacta sunt servanda*, għandu jirriżulta li għal raġunijiet ta' speditezza u ta' restrizzjonijiet ta' żmien, kien ġie aċċettat li hija tiegħu struzzjonijiet bil-fomm mingħand Justin Paul Anastasi minflok struzzjonijiet bil-miktub mingħand Dobrovolskyi, is-CEO tas-soċjetà appellata. L-appellanta qalet li l-fornituri u l-materjal addizzjonali li ġie mixtri sabiex setgħu jsiru x-xogħlijiet addizzjonali rikjesti mis-soċjetà appellata, tħallsu kollha, u għalhekk għandu jiġi kkunsidrat li s-soċjetà appellata aċċettat dawn ix-xogħlijiet addizzjonali jew il-varjazzjonijiet rikjesti minnha. Qalet li kienu diversi x-xhieda li kkonfermaw li x-xogħol addizzjonali kien sar minnha, inkluż uħud mill-fornituri tax-xogħol jew tal-materjal, u għalhekk ladarba hemm konferma li x-xogħol addizzjonali sar, u li l-fornituri ta' dan ix-xogħol tħallsu, għandu jitqies li kien hemm approvazzjoni biex dan ix-xogħol isir. L-appellanta qalet li arrangament konvenjenti mil-ħuq bejn il-partijiet sabiex ix-xogħol meħtieġ ikun jista' jitlesta f'qasir żmien, ma jfissirx li x-xogħol meħtieġ għandu

jsir b'xejn, u qatt ma kienet l-intenzjoni tagħha li tippresta s-servizzi tagħha mingħajr ħlas, u dan in omaġġ għall-prinċipju *omnia labor, optat premium*.

16. Din il-Qorti eżaminat bir-reqqa l-atti ta' dawn il-proċeduri. Jirriżulta li l-istima originali maqbula bejn il-partijiet skont il-*Proposal-P354*, kienet fis-somma ta' wieħed u għoxrin elf, u tnejn u disgħin Euro u ħamsin ċenteżmu (€21,092.50). Is-soċjetà appellata ħallset nofs dan l-ammont bħala depożitu qabel inbdew ix-xogħlijiet, u eventwalment ħallset ħamsa u għoxrin fil-mija (25%) oħra tul il-perkors tax-xogħlijiet, filwaqt li kien għad fadal x'jithallas l-aħħar ħamsa u għoxrin fil-mija (25%) tal-prezz originarjament maqbul bejn il-partijiet. L-Ewwel Qorti fil-fatt iddeċidiet li dan l-aħħar pagament għandu jiġi mħallas mis-soċjetà appellata lill-appellanta. L-Ewwel Qorti ma qablitx li l-appellanta għandha jedd titħallas għal xogħol addizzjonali li hija għamlet, inkluż ix-xogħlijiet meħtieġa minħabba l-varjazzjonijiet fil-proġett li ntalbu mis-soċjetà appellata wara li kien inbeda x-xogħol.

17. Il-ftehim bejn il-partijiet datat 19 ta' Frar, 2019, kien jistipula li:

"If the Designer performed any Services for the client which are not listed, but confirmed by means of an email correspondence, then they shall be charged (time and material) at an hourly rate of 50 Euro per hour (plus VAT), material costs will be presented to the client by means of a receipt (should there be any) unless stated otherwise on email."

L-Ewwel Qorti qalet li għalhekk kien ċar għal kull waħda mill-partijiet, li sabiex ikun hemm obbligu għall-ħlas ta' servizzi jew xogħol addizzjonali, l-ewwel kellu jkun hemm konferma ta' dan permezz ta' *email*. L-Ewwel Qorti qalet ukoll li skont il-ftehim bejn il-partijiet, ma kellu jkun hemm l-ebda varjazzjoni għall-*Proposal-P354* li għandha titqies li hija valida jew vinkolanti fuq il-partijiet,

sakemm din ma tkunx ikkonfermata bil-miktub mill-klijent, f'dan il-każ is-soċjetà appellata. L-Ewwel Qorti qalet li għalhekk bit-tħaddim tal-prinċipju *pacta sunt servanda*, irid jingħad li l-ftehim bejn il-partijiet kien li kull tibdil jew varjazzjoni fil-proġett kellha ssir biss wara li tkun approvata bil-miktub mis-CEO tas-soċjetà appellata, u ladarba fil-każ odjern ma kien hemm l-ebda ftehim jew approvazzjoni bil-miktub b'hal dan, m'huwa dovut l-ebda ħlas għas-servizzi addizzjonali, kif qiegħda tippretendi l-appellanta.

18. Il-Qorti qieset ukoll li kif spjegat l-appellanta, meta giet stabbilita l-ħtieġa ta' varjazzjonijiet jew modifiki għall-proġett minn kif oriġinarjament maqbul bejn il-partijiet, l-appellanta waslet għal ftehim dwar dan ma' ċertu Justin Paul Anastasi, li kien il-persuna inkarigata mis-CEO tas-soċjetà appellata Andrii Dobrovolskyi, biex jikkoordina dan il-proġett mal-appellanta. Kien biss f'Diċembru tal-2019, wara li kien inbeda l-proġett u wara li kien sar ħafna mix-xogħol, li s-CEO tas-soċjetà appellata Dobrovolskyi bagħat *email* lill-appellanta fejn infurmaha li kull komunikat dwar ix-xogħol li kien qiegħed isir minnha, kellu jiġi approvat minnu bil-miktub, u għalhekk taha x'tifhem li Justin Paul Anastasi ma kienx ser jibqa' l-persuna li hija kellha tikkomunika miegħu. Fil-fatt, f'din l-*email* tal-31 ta' Diċembru, 2019, Dobrovolskyi informa lill-appellanta illi, "[w]ork, orders or delivery without my written consent are considered inconsistent and will not be accepted for discussion or payment." Permezz ta' *email* mibgħuta mill-appellanta fl-24 ta' Frar, 2020, hija nfurmat lil Dobrovolskyi bix-xogħol addizzjonali magħmul minnha, liema xogħol jirriżulta li kien diskuss bejn l-appellanta u Dobrovolskyi f'laqgħa li kienet saret bejniethom xi jiem qabel, kif jirriżulta mill-kontenut tal-istess *email*.

19. Il-Qorti kkunsidrat li fl-*affidavit* tiegħu, is-CEO tas-soċjetà appellata Andrii Dobrovolskyi, spjega li l-problema fir-rigward tal-pretensjonijiet tal-appellanta, qamet wara li Justin Paul Anastasi telaq mill-impjieg li kellu mas-soċjetà appellata:

“In the months following Mr Anastasi’s termination, the Finance Department started receiving emails directly from Ms Boye requesting settlement of certain invoices, however upon noticing the uploaded invoices in the software used to authorise any payments, these invoices did not correlate to any meetings or confirmations provided from my end. I must reiterate that as per the terms of Jade Boye’s engagement, all suppliers, installers, workmen, etc .. had to be approved by myself prior to order confirmation and/or engagement. It was unacceptable for my company to start paying invoices for work which was carried out without having been approved by myself.”

20. Il-Qorti tirrileva li hemm diskrepanza bejn dak li xehdet l-appellanta, u l-impressjoni li ngħatat dwar il-mod kif kellha tmexxi b’dan il-proġett, u dak li xehed is-CEO tas-soċjetà appellata Andrii Dobrovolskyi, li qiegħed jgħid li kull fattura u kull fornitur jew materjal mixtri, kellu l-ewwel jiġi approvat minnu. Jirriżulta ċar mill-provi, li għal bosta xhur l-appellanta kienet tikkomunika biss ma’ Justin Paul Anastasi sabiex tikseb l-approvazzjonijiet meħtieġa biex tipproċedi bix-xogħol. Naturalment ma kienx jispetta lill-appellanta li tivverifika jekk Anastasi kellux l-approvazzjoni tas-CEO tal-kumpannija biex jieħu ċerti deċiżjonijiet. Kien biss wara t-terminazzjoni tal-impjieg ta’ Anastasi minn mas-soċjetà appellata, li l-appellanta ġiet infurmata permezz ta’ *email* li hija kellha tikseb direzzjoni mingħand Dobrovolskyi qabel tieħu ċerti deċiżjonijiet, u dan fi stadju meta kienu diġà ġew maqbula u miftiehma diversi varjazzjonijiet minn dak li kiem originarjament mifthiem.

21. Din il-Qorti tqis li minkejja dak pattwit bejn il-partijiet, jgħifieri li kull varjazzjoni għall-proġett kellha tkun maqbula bil-miktub, ir-restrizzjonijiet ta' żmien li fih il-proġett kellu jitlesta, u d-diversi diffikultajiet prattiċi li nqalgħu, fissru li kien hemm istanzi fejn l-appellanta ngħatat struzzjonijiet bil-fomm minn Justin Paul Anastasi biex tipproċedi bix-xogħlijiet. Wara kollox ma kienx jispetta lilha li tivverifika li Anastasi kellu l-approvazzjoni tas-CEO tal-kumpannija, qabel jagħti ċerti ordnijiet jew qabel jawtorizza xi varjazzjonijiet fix-xogħol. Wieħed jistenna li meta persuna bħall-appellanta tingħata struzzjonijiet sabiex tnejji ufficċju għal sitta min-nies minflok għal tlieta, kif jirriżulta li għara fil-każ odjern, dawn l-istruzzjonijiet ikunu ngħataw bl-approvazzjoni tad-dirigenti tal-kumpannija għal dan l-iskop. Jirriżulta wkoll li s-CEO tas-soċjetà appellata Andrii Dobrovolskyi, għied l-attenzjoni tal-appellanta għall-ħtieġa li jkun hemm l-approvazzjoni tiegħu bil-miktub qabel isiru modifiki fil-proġett, wara li diġà kienu saru diversi varjazzjonijiet li kienu jeħtieġu ħin itwal u xogħol addizzjonali min-naħa tagħha. F'dan il-kuntest, il-Qorti kkunsidrat li kien hemm diversi xhieda li kkonfermaw li x-xogħol addizzjonali kien sar, u li kien hemm fornituri li ħadmu fuq il-varjazzjonijiet għall-proġett li tħallsu wkoll. Għaldaqstant, din il-Qorti tqis li in omagġ għall-prinċipju *omnia labor, optat premium*, l-appellanta għandha jedd titħallas għall-ħin u għas-servizzi addizzjonali pprestati minnha, u għalhekk it-talba tagħha għall-ħlas ta' €3,400 più VAT qiegħda tiġi milqugħha.

Decide

Għar-raġunijiet premeżzi, il-Qorti taqta' u tiddeċiedi dwar dan l-appell, billi tilqgħu, u tħassar u tirrevoka dik il-parti tas-sentenza appellata fejn l-Ewwel Qorti ċaħdet it-talba tal-appellanta għall-ħlas tas-somma ta' tliet elef u erba'

mitt Euro (€3,400) più il-VAT u imgħaxijiet, għax-xogħlijiet addizzjonali u l-varjazzjonijiet li saru, u minflok tilqa' l-imsemmija talba, u tikkonferma l-kumplament tas-sentenza appellata.

L-ispejjeż tal-proċeduri fiż-żewġ istanzi, għandhom ikunu a karigu tas-soċjetà appellata.

Moqrija.

**Onor. Dr Lawrence Mintoff LL.D.
Imħallef**

**Rosemarie Calleja
Deputat Registratur**